

- V. *Sambucus nigra* L. — črni bezeg
 W. *Viburnum opulus* L. — brogovita
 Y. *Juniperus horizontalis* »prostarata« Grootend — polegli brin
 Y. *Berberis thunbergii* DC. — thunbergov češmin
 Z. *Weigela florida* DC. — navadna vajgela
 Š. *Berberis gagnepainii* var. *lanceifolia* Ahrendt. — gagnepeinov češmin
 Č. *Deutzia crenata* Sieb. et Zucc. — devcija
 IT. *Caragana arborescens* Lam. — sibirski karagana
 ID. *Spirea japonica* L. — japonska medvejka
 IO. *Philadelphus coronarius* L. — navadni skobotovec
 IF. *Pyracantha coccinea* Roem. — navadni ognjeni trn
 IA. *Cotoneaster horizontalis* Dcne. — ploska panešpljica

Literatura

1. Brinar, M.: Korziški črni bor, Gozdarski vestnik (1973).
2. Brinar, M.: Pasekvoja (*Metasequoia glyptostroboides*) nova pomembna eksota, G. V. (1971).
3. Brinar, M.: O razvojnem ritmu različnih bukovih provenienc oziroma ekotipov, G. V. (1963).
4. Collingwood, G. H. and Brush, W. D.: Knowing your trees, Washington, 1964.
5. Erker, R.: Opis gozdnega drevja in grmovja, Ljubljana, 1957.
6. Hay, R. in Synge, P., Strgar, V.: Enciklopedija okrasnih rastlin, Ljubljana, 1974.
7. Hidrometeorološki zavod SR Slovenije. Letno poročilo meteorološke službe 1956—1963, Ljubljana.
8. Jovanović, B.: Dendrologija sa fitocenologijom, Beograd 1971.
9. Martinčič, A. in Sušnik, F.: Mala flora Slovenije, Ljubljana 1969.
10. Pavšer, M.: Poročilo o rezultatih pedoloških laboratorijskih analiz zemljišča gozdarskega oddelka. Inštituta za gozdno in lesno gospodarstvo Biotehniške fakultete v Ljubljani, Ljubljana 1970.
11. Simič, M.: Redka kačasta smreka v Loškem potoku, Delo (1961).
12. Spazzapan-Brelih, V.: Mladi prirodoslovec, Proteus (1979).
13. Vukičević, E.: Dekorativna dendrologija, Beograd 1974.
14. Wraber, T.: Kačja smreka pri Godoviču, Proteus (1979).

Oxf.: 946.2:187:(497.12/.13)

EKSKURZIJA VZHODNOALPSKEGA-DINARSKEGA DRUŠTVA ZA PROUČEVANJE VEGETACIJE PO ILIRSKIH CARPINETUMIH SLOVENIJE IN HRVAŠKE

Marko Accetto*

Vzhodnoalpsko-dinarsko društvo za proučevanje vegetacije (Ostalpin-dinarische Gesellschaft für Vegetationskunde) je v okviru svojega programa organiziralo v dneh od 23. 4. do 27. 4. 1982 ekskurzijo po ilirskih Carpinetumih Slovenije in Hrvaške. Za celotno organizacijo ekskurzije je skrbel dr. Lojze Marinček s sodelavci Biološkega inštituta Jovana Hadžija, na Hrvaškem pa je njegovo vlogo prevzel prof. dr. Đuro Rauš.

Med številnimi tujimi raziskovalci vegetacije iz Italije in Avstrije so bili najštevilnejše zastopani domači raziskovalci iz Slovenije ter skupine ali posamezniki iz drugih jugoslovanskih centrov za proučevanje vegetacije. To so bili: celotno osebje biološkega inštituta Jovana Hadžija iz znanstvenoraziskovalnega centra SAZU v Ljubljani, predstavniki VTOZD za agronomijo, biologijo, gozdarstvo v Ljubljani, Inštituta za biologijo Univerze v Ljubljani, Inštituta za gozdno in lesno

* Doc., dr. zn. M. A., dipl. inž. gozd., Inštitut za gozdno in lesno gospodarstvo Ljubljana, Večna pot 2, 61000 Ljubljana, YU.

gospodarstvo v Ljubljani ter Pedagoške akademije iz Maribora. Iz drugih republik in pokrajin pa predstavniki Gozdarskih fakultet iz Zagreba. Sarajeva, Beograda in Skopja, Agronomске fakultete iz Zagreba, Prirodoslovno matematičnih fakultet iz Zagreba in Sarajeva ter Šumarski inštitut Jastrebarsko. Nadvse razveseljivo je, da so se udeležili ekskurzije tudi predstavniki gozdnih gospodarstev iz Brežic, Kočevja, Kranja, Novega mesta in Tolmina.

Po srečanju udeležencev v Novi gorici ter povabilu Gozdnega gospodarstva Tolmin na spoznavni večer pri gostoljubnem in razgledanem domačinu Brunu Podveršiču iz Goriških Brd, smo si prvi dan ogledali submediteranske carpinetume v okolici Panovca ter Stare gore. Prof. dr. Livio Poldini nas je seznanil s posebnostmi submediteranskih carpinetumov ter z rezultati ekoloških in florističnih proučevanj, ki so sad večletnega skupnega sodelovanja slovenskih in italijanskih raziskovalcev vegetacije.

Drugi dan dopoldne smo si pod vodstvom dr. Lojzeta Marinčka v okolici Dolenjskih toplic ogledali preddinarske gozdove tipa *Carpinetum praedinaricum* in *Epimedio-Galio-Abietetum*; popoldne pa pri nas najvlažnejšo obliko gozdov belega gabra in doba (*Pseudostellario-Carpinetum*) v Krakovskem gozdu. Ekskurzijo je vodil doc. dr. Marko Accetto.

Na vseh imenovanih ekskurzijah sta za razlago edafskih razmer skrbela dr. Dušan Stepančič in dr. Franci Lofnik.

Ekskurzije na Hrvaškem, ki jih je vodil prof. dr. Đuro Rauš, smo pričeli z ogledom gozdov tipa *Carpino betuli-Quercetum* ter *Genisto elatae-Quercetum* v okolici Lipovljanov. Prof. dr. Branimir Prpić nas je popoldne popeljal še na ogled ekološke postaje v Opekah, kjer že 10 let spremljajo številne ekološke parametre v ekosistemih nižinskih gozdov hrastov ter hrastov in belega gabra. Pri nas se s takimi postajami, ki jih imajo na Hrvaškem še več, načrtujejo pa še nove, ne moremo postaviti in se še dolgo ne bomo. Dobro bi bilo, da bi čim preje pričeli razmišljati o tem tudi pri nas doma.

Zadnji dan smo odšli na ogled znanega pragozdnega rezervata »Prašnik« pri Novi Gradiški, ki nam z več kot 350 let starim drevjem edini še izpričuje, kakšni so bili nekoč poznani Slavonski gozdovi.

Popoldne smo obiskali pragozdni rezervat »Muški bunar« na Psunju, kjer sta ohranjena pragozdna tipa bukovega in bukovo-gradnovega gozda. Tu se je ekskurzija tudi končala. K delovnemu vzdušju je v času ekskurzije mnogo prispevala, kot je dejal starejši udeleženec in eden izmed ustanoviteljev vzhodno-alpskega dinarskega društva za proučevanje vegetacije, prof. dr. Alberto Hofmann, poznana »submediteransko-ilirska« gostoljubnost.

Na osnovi štiridnevne ekskurzije smo prišli do sklepa, da ilirske gozdove belega gabra glede na ekološke in floristične posebnosti lahko razdelimo na štiri območja:

Submediteranski carpinetumi (*Orinthogalo-Carpinetum*)

Zaradi zelo toplih poletij in milih zim ter relativno visokih padavin imajo zelo samosvojo floristično sestavo. Predvsem vsebujejo izrazito termofilne elemente kot so: *Ruscus aculeatus*, *Ostrya carpinifolia*, *Quercus pubescens*, *Sesleria autumnalis*, *Peucedanum oreoselinum*, *Cornus mas*, *Asparagus tenuifolius*, *Cynanchum vincetoxicum*, *Coronilla emerus* idr. Nekatere od njih se pojavljajo le kot slučajne vrste, vendar s svojo prisotnosijo jasno nakazujejo submediteransko območje. Nadalje so prisotne vrste kot so *Geranium nodosum*, *Daphne laureola*, *Asperula taurina*, *Arum italicum*, *Valeriana colina* in druge, ki kažejo na poseben geografski položaj submediteranskih carpinetumov.

Predalpsko-preddinarski carpinetumi (*Carpinetum praealpinum*, *Carpinetum prae-dinaricum*)

Območje predalpsko-preddinarskih carpinetumov ima poseben zgodovinski razvoj vegetacije in specifične ekološke razmere (humidna klima in najnižje temperature v območju ilirskih carpinetumov), kar se v vegetaciji odraža s prisotnostjo boreoatlantskih vrst *Picea excelsa*, *Abies alba*, *Vaccinium myrtillus*, *Dryopteris carthusiana* in drugih ter v dinarsko-ilirskih vrst *Calamintha grandiflora*, *Aremonia agrimonoides* v preddinarskih carpinetumih. V predalpskih gozdovih belega gabra pa so prisotni ilirsko-alpski elementi kot npr. *Anemone trifolia*.

Subpanonski carpinetumi (*Carpinetum subpanonicum*)

V to skupino uvrščamo gozdove belega gabra v subpanonskem svetu Slovenije in Hrvaške. Zaradi bolj suhih kontinentalnih razmer manjkajo nekatere vrste ilirsko-dinarske skupine, pač pa so prisotni nekateri subpanonsko-panonski ilirski elementi kot npr. *Helleborus dumetorum* subsp. *atrorubens* in *Eranthis hiemalis*. Prav tako manjkajo nekateri srednjeevropski elementi z mezofilnim obeležjem, ki so v slovenskih carpinetumih še vedno prisotni.

Panonski carpinetumi (*Carpino-Quercetum*)

Za carpinetume tega območja so poleg klimatskih posebnosti (izrazito kontinentalna klima, relativno majhna količina padavin) zelo pomembne tudi edafske razmere. Tla imajo finejšo mehansko sestavo, velik del carpinetumov leži namreč v neposredni bližini večjih rek in so pod delnim vplivom talnice in poplav. Vzporodno z drugačnimi klimatskimi in edafskimi razmerami se menja tudi odnos med belim gabrom in hrasti. Manjša se biološka moč belega gabra na račun doba, ki postaja dominantna vrsta. Glede na povedano je logično, da je Rauš postavil v Slavoniji asociacijo *Carpino-Quercetum*. Ta se od ostalih ilirskih carpinetumov loči predvsem po manjšem številu ilirskih vrst in po prisotnosti nekaterih subhigrofilnih vrst. Vsekakor pa vsebujejo ti carpinetumi še vedno dovolj ilirskih rastlinskih vrst, da jih brez dvoma lahko uvrstimo v zvezo *Carpinion illirycum* HT. 58.

Gozdomom tega območja so zelo podobni gozdovi belega gabra v našem prehodnem, preddinarsko-subpanonskem klimatskem območju npr. v Krakovskem gozdu, ki jih označujemo kot *Pseudostellario-Carpinetum*. Od njih se ločijo floristično ter še posebej ekološko (večja količina letnih padavin, plitvejša tla, občasna poplavljanja). Brez dvoma je združba *Pseudostellario-Carpinetum* samostojna asociacija ter predočuje vez med srednje evropskimi in illirskimi carpinetumi. Na to kaže na eni strani manjša prisotnost rastlinskih vrst zveze *Carpinion illirycum* Ht. 58 (od njih se pojavljajo le *Aposeris foetida*, *Hacquetia epipactis* in *Knautia drymera*), na drugi strani pa večja prisotnost vrst, ki jih moremo uvrstiti v zvezo *Alno padion* Knap 42.

Na kraju lahko ugotovimo, da je tako po organizacijski strani kot tudi po obravnavanju gojitvenih problemov in zaključkih, ekskurzija lepo uspela; zaslugo imajo organizatorji in gostitelji. Zato si takšnih ekskurzij še želimo!